

Sondevoeding thuis

informatie voor patiënten

INLEIDING	3
WAT IS SONDEVOEDING?	4
WAAROM SONDEVOEDING?	5
WAAROM SONDEVOEDING THUIS?	5
HOE KAN IK SONDEVOEDING TOEDIENEN?	6
WAT HEBT U NODIG OM SONDEVOEDING TOE TE DIENEN?	8
BELANGRIJKE AANDACHTSPUNTEN BIJ HET TOEDIENEN VAN SONDEVOEDING	10
PRAKTISCHE HANDELINGEN BIJ HET TOEDIENEN VAN SONDEVOEDING	15
WAT DOEN BIJ PROBLEMEN?	26
SPECIFIEKE PROBLEMEN MET DE VOEDINGSSONDE IN DE BUIK	30
UW PERSOONLIJKE VOEDINGSSHEMA	32
BESTELLEN VAN TOEDIENINGSMATERIAAL EN SONDEVOEDING	33
KOSTPRIJS VAN SONDEVOEDING, TOEDIENINGS- MATERIAAL EN INFUUSSTAANDERS	33
BIJ WIE KUNT U TERECHT MET VRAGEN?	35

In overleg met uw arts is beslist om uw behandeling met sondevoeding thuis op te starten of verder te zetten. Met de informatie in deze brochure willen we u wegwijs maken in het gebruik van sondevoeding in de thuissituatie.

WAT IS SONDEVOEDING?

Sondevoeding is een vloeibare voeding die alle noodzakelijke voedingsstoffen (eiwitten, vetten, koolhydraten, vocht, vitamines en mineralen) bevat.

Er bestaan verschillende soorten sondevoeding die variëren op gebied van samenstelling of verpakking. De sondevoeding die u werd voorgeschreven in overleg met de diëtist, uw arts en uw verpleegkundige, is afgestemd op uw individuele noden.

Meestal wordt isocalorische (1 kcal / ml) of hypercalorische (1,5 kcal / ml) sondevoeding gebruikt, al dan niet met vezels.

WAAROM SONDEVOEDING?

Wanneer de voedselinname via de normale weg niet of onvoldoende lukt, maar uw maagdarmsstelsel toch nog voldoende werkt, wordt er gekozen voor sondevoeding. Een verminderde of onvoldoende voedselinname kan optreden door ziekte, een specifieke behandeling of na een operatie. Als u hierdoor te veel gewicht zou verliezen of al verloren hebt, loopt u een ernstig risico op ondervoeding. Sondevoeding moet voorkomen dat u (meer) gewicht verliest en zorgt ervoor dat u weer op krachten kunt komen.

WAAROM SONDEVOEDING THUIS ?

In overleg met uw arts is beslist om de behandeling met sondevoeding thuis op te starten of verder te zetten om zo in een goede conditie te blijven en gewichtsverlies te vermijden of te beperken.

Het is moeilijk te voorspellen hoe lang u sondevoeding zult krijgen. Dat is in de eerste plaats afhankelijk van de reden waarom u sondevoeding nodig hebt. Sondevoeding kan een aanvulling zijn op uw dagelijkse voeding, maar kan ook 'normaal' eten en drinken helemaal vervangen. Bespreek met uw arts, diëtist of verpleegkundige of u, naast de sondevoeding, ook mag eten en drinken.

HOE KAN IK SONDEVOEDING TOEDIENEN ?

Sondevoeding kan op verschillende manieren toegediend worden. Sondevoeding kan druppelsgewijs inlopen: tijdens een aantal uur van de dag/nacht of continu, met of zonder pomp. Sondevoeding kan ook in bolus toegediend worden.

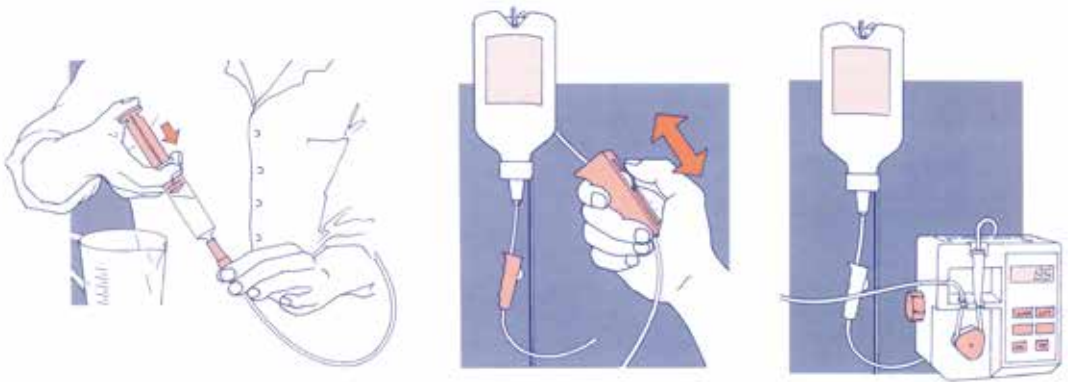
I. DRUPPELSGEWIJZE TOEDIENING (met pomp of zonder pomp)

Via een trousse (= een toedieningsleiding die het voedingsreceptiënt met de sonde verbindt) kan de sondevoeding inlopen door middel van zwaartekracht of via een voedingspomp. Wanneer gebruik gemaakt wordt van de zwaartekracht moet het voedingsreceptiënt ongeveer 1 meter boven het hoofd van de patiënt opgehangen worden. Bij de druppelsgewijze toediening loopt de voeding druppel per druppel de sonde in. Dit kan gedurende een aantal uren van de dag/nacht of continu, afhankelijk van de soort en hoeveelheid sondevoeding. Wanneer u de sondevoeding rechtstreeks in uw jejunum of dunne darm krijgt toegediend, is het meestal beter om te kiezen voor de druppelsgewijze toediening.

Uw arts en de diëtist bekijken samen met de verpleegkundige van uw afdeling en met u of de voeding al dan niet met een voedingspomp gegeven wordt. Dat wordt bepaald door onder andere het belang van trage toediening, de mogelijkheden van uw lichaam en hoe u reageert op de sondevoeding in het ziekenhuis.

2. TOEDIENING IN BOLUS

De toediening in bolus gebeurt meestal met een spuit of via een trousse. Hierbij krijgt u op verschillende momenten van de dag een portie voeding toegediend, bijvoorbeeld zes keer per dag een bolus van 250 ml. Deze manier van toedienen geeft de patiënt meer vrijheid, maar wordt niet door iedereen goed verdragen.

Illustratie toedienen met spuit, rolregelklem en pomp.

De toedieningswijze van de sondevoeding in uw thuissituatie kan afwijken van deze in het ziekenhuis. De diëtist bekijkt in overleg met de arts en verpleegkundige wat in uw situatie de beste oplossing is.

WAT HEBT U NODIG OM SONDEVOEDING TOE TE DIENEN?

Wat u nodig hebt, hangt in grote mate af van het soort voedingssonde dat u hebt, de plaats van deze sonde, uw gezondheidstoestand en de mate waarop uw lichaam de sondevoeding verdraagt. De diëtist en verpleegkundige zullen dit met u overlopen.

Een overzicht:

EEN VOEDINGSSONDE

Voedingssondes kunnen op verschillende manieren geplaatst worden:

1. Sondes via de neus

- **nasogastrische sonde:** een voedingssonde die langs de neus tot in de maag geschoven wordt.
- **OF**
- **nasojejunale sonde:** een voedingssonde die langs de neus tot in de dunne darm geschoven wordt.

2. Sondes via de buik (PEG, PEJ, PEGJ)

- geplaatst op de dienst endoscopie of op de dienst radiologie.
- geplaatst tijdens een heelkundige ingreep.

TOEDIENINGSMATERIAAL EN VOEDINGSPOMPEN

Zowel de toedieningsleiding als het andere benodigde materiaal voor het toedienen van uw sondevoeding kunnen aangekocht worden bij de apotheek of via een voedingsfirma.

Als u een voedingspomp nodig hebt, kunt u deze huren of kopen bij een voedingsfirma. U betaalt hiervoor een maandelijkse huurprijs en soms een waarborgsom, afhankelijk van de firma.

ANDER MATERIAAL

- X Een matrasbeschermer** om een eventuele lekkage van sondevoeding op uw matras te voorkomen als u sondevoeding gebruikt terwijl u slaapt.
- X Infuusstaander.** Soms is er een extra tussenkomst voorzien wanneer u een bijkomende hospitalisatieverzekering hebt. Infuusstaanders om de sondevoeding op te hangen kunt u krijgen of huren via een voedingsfirma of via het ziekenfonds.
- X Materiaal voor de zorg van de voedingssonde (afhankelijk van het soort sonde):** met een voorschrift van de behandelende arts verkrijgbaar in de thuisapotheek.
- X Eventueel een extra voedingssonde:** via de verpleegafdeling of de dienst endoscopie.

VOEDING

Sondevoeding kan aangekocht worden bij de apotheek of via een voedingsfirma.

HULPVERLENER

Een thuisverpleegkundige: u kunt zelf een thuisverpleegkundige contacteren of u kunt hierbij hulp vragen aan een verpleegkundige van de afdeling.

BELANGRIJKE AANDACHTSPUNTEN BIJ HET TOEDIENEN VAN SONDEVOEDING

VOORZORGSMAATREGELEN

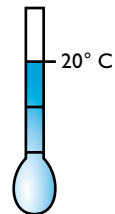
Hygiëne

- ✓ Was uw handen voor u een handeling uitvoert.
- ✓ Ontkoppel de sondevoeding niet onnodig van de leiding en schakel niet voortijdig af.
- ✓ Bewaar uw gespoelde en lege leiding in een propere en gestreken handdoek tot het volgende gebruik. Op warme dagen leg je de handdoek met inhoud best in de frigo. Gebruik telkens een zuivere handdoek en elke handdoek dus slechts één keer.

Bewaren van de sondevoeding

Als u kant-en-klare sondevoeding gebruikt, bewaart u de gesloten flessen of zakken sondevoeding gewoon op kamertemperatuur.

Een geopende fles of zak blijft maximaal 24 uur houdbaar na het openen. Na 24 uur hangt u daarom altijd een nieuw recipiënt aan. Is uw fles of zak met sondevoeding te groot om in één keer toe te dienen, bewaar dan de rest van de sondevoeding in de koelkast gedurende maximaal 24 uur. Haal deze sondevoeding even voor het opnieuw toedienen uit de koelkast, zodat ze op het moment van toediening op kamertemperatuur is. Als u de voeding op een te lage temperatuur ($< 20^{\circ}\text{C}$) laat inlopen kunt u last krijgen van maag en darmen.

Houding

Zorg ervoor dat het hoofdeinde van het bed 30 graden omhoog staat tijdens de toediening zodat de sondevoeding niet in de slokdarm kan teruglopen.

Toedienen van medicatie

Raadpleeg voor het toedienen van medicatie via de sonde het deel 'Het toedienen van medicatie langs de voedingssonde' op pagina 23.

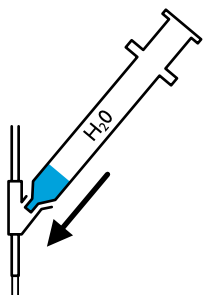
ZORG VOOR DE VOEDINGSSONDE

Volg altijd de richtlijnen voor het verzorgen van uw voedingssonde die u kreeg van de dienst endoscopie of van de verpleegafdeling waar u gehospitaliseerd was en zorg hierbij dat uw sonde goed gespoeld wordt. Laat uw voedingssonde in het ziekenhuis (op de dienst endoscopie) als de voedingssonde slijtagetekenen vertoont of als ze accidenteel uitvalt.

Spoelen van de sonde

Voor en na het toedienen van de voeding en/of medicatie spoelt u de trousse en de sonde en de eventuele tussenstukjes met (drinkbaar) plat, lauw water en sluit u de sonde af met een afsluitdopje. Doe dit minstens viermaal per dag en met behulp van een spuit. De hoeveelheid water die u hiervoor gebruikt, is afhankelijk van de frequentie waarmee u spoelt. Meestal wordt 50 ml water per keer gebruikt, maar als u telkens met minstens 20 ml water uw sonde doorspoelt,

voorkomt u ook problemen. Het spoelen is van groot belang voor de levensduur van de sonde. De spuit kan gemakkelijk op de sonde worden aangesloten en weer worden ontkoppeld wanneer u klaar bent met toedienen.

Het is belangrijk om zowel de sonde als de eventuele tussenstukjes en de spuit goed te spoelen na toediening van de sondevoeding.

Verblijfsduur van de sonde

Afhankelijk van de soort kan de sonde enkele maanden tot één jaar blijven zitten. Deze tijd is echter relatief. De sonde blijft aanwezig tot slijtage zichtbaar is.

Het uitvallen van de sonde

Bij het uitvallen van een sonde via de neus, neemt u het best contact op met uw huisarts of thuisverpleegkundige. Indien nodig, wanneer de herplaatsing niet zonder risico is, nemen zij contact op met het ziekenhuis.

Als een sonde via de huid zou uitvallen gedurende de eerste 10 tot 14 dagen na de plaatsing, kom dan het best zo snel mogelijk naar de dienst spoedgevallen of naar de dienst endoscopie om deze sonde te laten herplaatsen. Herplaats deze sonde niet zelf. Het herplaatsen van de sonde kan in dit stadium problemen geven.

Na de eerste 14 dagen volgt u de richtlijnen van de dienst endoscopie of van de hospitalisatieafdeling waar u verbleef. Naargelang het soort sonde dat bij u geplaatst werd, krijgt u dan veilige raadgevingen. Neem ook steeds contact op met de hospitalisatieafdeling of met de dienst endoscopie (tel. 016 34 33 50 of tel. 016 34 33 51).

ZORG VOOR UZELF

Verzorging van mond en gebit

Als u sondevoeding gebruikt, eet u weinig of helemaal niet meer 'normaal'. Er wordt dan ook minder speeksel aangemaakt wat een negatief effect heeft op de gezondheid van uw mond en tanden. Daarom is het belangrijk om een paar keer per dag uw tanden goed te poetsen en uw mond regelmatig te spoelen met water of om – als dat mag – iets te drinken. Hebt u iets zoets gedronken, spoel de mond dan na met water. Als u kauwgom mag gebruiken, is het kauwen een goede manier om de speekselklieren te activeren en de mond vochtig te houden. Bescherm uw lippen met een lippenbalsem tegen uitdroging.

Uitdroging

Voldoende vocht innemen is en blijft belangrijk. Een vochtinname van 2 liter per dag is aangeraden. Dit wil zeggen dat de hoeveelheid sondevoeding, de hoeveelheid spoelvloeistof, de hoeveelheid vloeistof die gebruikt wordt om geneesmiddelen toe te dienen én de hoeveelheid vocht die eventueel gedronken wordt, samen minimum 2 liter per dag moet zijn. Als u deze hoeveelheid niet haalt, kunt u extra water drinken of via de sonde toedienen.

OPVOLGEN

Lichaamsgewicht

Het gewicht is een goede parameter om uw voedings-
toestand op te volgen. Weeg u eenmaal per week. Over-
leg met uw arts of diëtist wanneer u gewicht verliest.

Uitzicht huid en sonde

Volg de richtlijnen van uw arts en verpleegkundige na het plaatsen
van de sonde.

Stoelgang

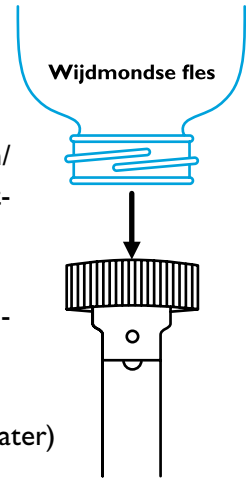
Uw stoelgang kan veranderen wanneer u sondevoeding gebruikt.
Diarree kan optreden door het gebruik van bepaalde geneesmid-
delen, onhygiënisch handelen, een te snelle toediening, toediening in
te grote hoeveelheid of een te koude toediening van sondevoeding.
Het is ook mogelijk dat u niet elke dag naar het toilet hoeft.

PRAKTISCHE HANDELINGEN BIJ HET TOEDIENEN VAN SONDEVOEDING

DRUPPELSGEWIJZE TOEDIENING

Vorbereiding

1. Was uw handen grondig met water en zeep en/ontsmet uw handen indien mogelijk met een ontsmettende handgel.
2. Zet het nodige materiaal klaar:
 - fles of pak met sondevoeding op kamertemperatuur
 - infuusstaander
 - glas water (drinkbaar kraanwater of flessenwater)
 - spuit van 20 ml of 50 ml
 - eventueel afsluitdopjes of afsluitklemmen indien niet aanwezig op de sonde
 - nieuwe of gespoelde toedieningsleiding en eventueel een voedingspomp
3. Schud de sondevoeding voor gebruik.
4. Controleer of de rolklem van de voedingstrousse dicht staat en zet de rolklem zo nodig dicht.
5. Breng de voedingstrousse in het recipiënt of schroef het recipiënt op de voedingstrousse.
6. Hang het recipiënt ongeveer 1 m boven het hoofd. Het meest praktische hulpmiddel hiervoor is een statief of infuusstaander.
7. Open de rolklem en vul de druppelkamer voor de helft. Laat de sondevoeding door de trousse heen lopen om zo de meeste lucht uit de leiding te halen.
8. Zet de rolklem terug dicht.
9. Draai zo nodig de klem op de toedieningsleiding dicht.

Toediening

1. Stop zo nodig de sondevoeding die al aangekoppeld was of zorg ervoor dat de klem op de voedingssonde gesloten is als er geen sondevoeding aangeschakeld is.
2. Neem een goede lichaamshouding aan: zorg ervoor dat het hoofdeinde van het bed minstens 30 graden omhoog staat tijdens de toediening van voeding om te voorkomen dat de voeding terugloopt in de slokdarm.
3. Spoel de sonde door met minstens 20 ml drinkbaar plat water.
4. Schakel de trousse aan op de sonde.
5. Regel de toedieningssnelheid:

X Als u enkel een voedingsleiding of -trousse gebruikt (zonder voedingspomp)

De toedieningssnelheid (ml/u) kunt u regelen door het aantal druppels in de druppelkamer te tellen (druppelsnelheid = druppels/min). U kunt de druppels het best tellen over een periode van 15 seconden en vermenigvuldigen met vier. De verpleegkundige zal u helpen bij de berekening. Hiervoor wordt de volgende formule gebruikt.

120
ml/u

Aantal ml/u = aantal druppels/ minuut x 3 (1 ml = 20 druppels)

Bijvoorbeeld:

de sondevoeding loopt aan 10 druppels/15 seconden.

Vermenigvuldig dit met 4 (= aantal druppels per 60 seconden = aantal druppels per minuut) $10 \times 4 = 40$ druppels/minuut.

Vermenigvuldig daarna met 3 om het aantal ml/uur uit te rekenen
 $ml/uur = 40 \times 3 = 120$ ml/uur.

De snelheid van toedienen is gemiddeld 120 ml/u.

Controleer de snelheid dus regelmatig (maximum 40 druppels per minuut).

X Als u ook een voedingspomp gebruikt

Als u een voedingspomp gebruikt, volg dan de instructies van de organisatie voor voedingsthuiszorg of de voedingsfirma voor het instellen van de inloopsnelheid. Bij problemen kunt u de thuisverpleegkundige of firma steeds contacteren.

BOLUSTOEDIENING

Benodigheden

- X ontsmettende handgel
- X sondevoeding in fles of zak op kamertemperatuur
- X plat flessenwater of drinkbaar kraanwater om de sonde door te spoelen in een proper (pas gewassen) glas op kamertemperatuur
- X een spuit van 50 ml met een breed aanzetstuk of een spuit van 20 ml voor het doorspoelen van de sonde
- X ontsmettingsmiddel dat 70% ontsmettingsalcohol bevat
- X 2 steriele kompressen van 5 x 5 cm
- X een onderlegger voor het beschermen van het bed of van uw kleding
- X afhankelijk van de door u gekozen manier voor het toedienen van uw sondevoeding, één van volgende benodigheden:
 - Bij het toedienen van uw sondevoeding via een toedieningsleiding
 - een toedieningsleiding of -trousse
 - eventueel een voedingspomp afgestemd op de toedieningsleiding (naar uw eigen voorkeur).
 - infuusstaander
 - Bij het toedienen van sondevoeding spuit voor spuit
 - een tweede proper glas of propere kom om sondevoeding in over te gieten als u een spuit met stamper gebruikt om uw sondevoeding toe te dienen.
 - een tweede spuit 50 ml met breed aanzetstuk als u de sondevoeding spuit voor spuit toedient.
 - Bij het toedienen van sondevoeding met spuit zonder stamper
 - Alleen een tweede spuit van 50 ml met breed aanzetstuk als u de sondevoeding spuit voor spuit toedient.

Voor sondes met een kleine diameter kan het nodig zijn de voeding spuit voor spuit toe te dienen. Bij sondes met een bredere diameter kan de sondevoeding ook toegediend worden als de stamper uit de spuit verwijderd is. Dan kan de sondevoeding op die manier 'in lopen'.

U kunt ook altijd gebruik maken van een toedieningsleiding met of zonder pomp bij het toedienen van bolussen sondevoeding.

Vorbereiding

- Was je handen en reinig je werkoppervlak.
- Ontsmet je handen met ontsmettende handgel.
- Zit rechtop in een zetel of op een stoel of zit rechtop in bed tijdens het inbrengen van de voeding.
- Verwijder de schroefdop van de fles of zak sondevoeding en ontsmet de afsluitende folie met een eerste kompres, bevochtigd met het alcoholische ontsmettingsmiddel. Schud de sondevoeding even en afhankelijk van de door u gekozen werkwijze:
 - ✓ Breng de toedieningsleiding door de folie en raak deze folie niet aan. Ontlucht de toedieningsleiding en zet het recipiënt dan opzij.
 - ✓ Bij het gebruik van een spuit zonder stamper
 - Ontsmet de handen nogmaals met de ontsmettende handgel.
 - Open de folie van de fles.
 - Zet de fles opzij.
 - ✓ Bij het gebruik van een spuit met stamper
 - Ontsmet de handen met de ontsmettende handgel.
 - Open de folie van de fles.
 - Giet de gewenste hoeveelheid sondevoeding over in een glas of kom.
 - Zet dit glas of deze kom opzij.
 - ✓ Trek de gewenste hoeveelheid water op in de spuit van 50 ml.
 - ✓ Zet de klem op de voedingssonde dicht als dit nog niet gebeurde. Als uw sonde geen klem heeft, knik ze dan af. Open en ontsmet het afsluitdopje van de sonde.

- ✓ Hou de sonde in uw niet dominante hand om te vermijden dat er teveel op de sonde wordt getrokken.
- ✓ Spoel de sonde door met water en knik af of zet de klem dicht.
- ✓ Bereid u (verder) voor op het toedienen van uw sondevoeding:
Haal de spuit van de sonde af en
 - Hang de fles of zak sondevoeding met leiding op aan de infuusstaander en controleer als deze volledig ontlucht is.
 - Trek sondevoeding in de kom of glas op in de spuit (met stamper)
of
 - Trek de stamper uit de spuit.

Toediening

Met een leiding of een trousse

- ✗ Neem het kapje van het uiteinde van de leiding met sondevoeding.
- ✗ Sluit deze aan op de sonde.
- ✗ Regel de snelheid via de rolregelklem of stel de gewenste snelheid in op de pomp.
- ✗ Open de klem op de sonde en controleer het inlopen van de sondevoeding.
- ✗ Als alle sondevoeding is toegediend, zet dan de klem op de sonde dicht en spoel de sonde opnieuw door met water.
- ✗ Klem of knik de sonde opnieuw af.
- ✗ Ontsmet het afsluitdopje en haal de spuit van de sonde
- ✗ Sluit de sonde opnieuw af met het afsluitdopje.

Via het spuit voor spuit toedienen (spuit met stamper)

- Zet de spuit, gevuld met sondevoeding, op de sonde en open de klem of knik de sonde niet meer af.
- Als alle sondevoeding is toegediend, zet dan de klem op de sonde dicht en spoel de sonde opnieuw door met water.
- Klem of knik de sonde opnieuw af.
- Ontsmet het afsluitdopje en haal de spuit van de sonde.
- Sluit de sonde af met het afsluitdopje op de sonde.

Met een spuit zonder stamper:

- ✗ Zet de spuit (de lege spuit zonder stamper) op de sonde en open de klem of knik de sonde niet meer af.
- ✗ Giet de sondevoeding voorzichtig in de spuit (zonder stamper) op de sonde. De sondevoeding loopt traag in via zwaartekracht !
- ✗ Wanneer alle sondevoeding is toegediend, zet je de klem op de voedingssonde dicht.
- ✗ Verwijder de spuit.
- ✗ Spoel de sonde door met water.
- ✗ Klem of knik daarna de sonde opnieuw af.
- ✗ Ontsmet het afsluitdopje en haal de spuit van de sonde.
- ✗ Sluit de sonde opnieuw af met het afsluitdopje.

SPOELEN VAN DE SONDE

Spoelen van de voedingssonde als de sondevoeding afgeschakeld is.

Benodigheden

Was uw handen grondig met water en zeep en zet het nodige materiaal klaar:

- spuit van 20 ml of 50 ml
- glas vers drinkwater
- eventueel afsluitklemmen
- onderlegger (linnen of plastic) om kleding of bed te beschermen

Werkwijze

- X Trek met de spuit minstens 20 ml op uit het glas.
- X Open het afsluitstukje op de voedingssonde.
- X Zet de spuit met water op de voedingssonde.
- X Open de klem op de voedingssonde.
- X Spoel de sonde rustig door (sluit zo nodig de klem op de voedingssonde opnieuw en herhaal het doorspoelen tot de sonde goed doorgankelijk is).
- X Sluit de klem op de voedingssonde.
- X Sluit de voedingssonde af met het afsluitstukje van de sonde.

Spoelen van de voedingssonde als de sondevoeding loopt

Benodigheden

Was uw handen grondig met water en zeep en zet het nodige materiaal klaar:

- spuit van 20 ml of 50 ml
- glas vers drinkbaar kraantjeswater of flessenwater
- eventueel afsluitklemmen als de voedingssonde geen afsluitklem heeft
- onderlegger (linnen of plastic) als bescherming van bed of kledij indien nodig

Werkwijze

1. Draai de rolklem dicht of zet de pomp uit.
2. Trek met de spuit 20 ml of 50 ml water (afhankelijk van uw spuitgrootte) op uit het glas.
3. Zoek de bijspuitpoort op de toedieningstrousse.
4. Plaats een klem op de leiding boven de bijspuitpoort (of knik af). Bij pompgebruik: stop de voedingpomp.
5. Zet de klem op de voedingssonde dicht.
6. Open het afsluitdopje van de bijspuitpoort.
7. Zet de spuit met water op de bijspuitpoort.
8. Open de klem op de voedingssonde.
9. Spuit het water rustig door de sonde.
10. Zet de klem op de voedingssonde dicht.
11. Neem de lege spuit van de bijspuitpoort.
12. Sluit de bijspuitpoort terug af met het afsluitdopje.

13. Verwijder de klem boven de bijspuitpoort en open de klem op de voedingssonde.
14. Start de sondevoeding opnieuw (door het openen van de rolklem of het aanzetten van de voedingspomp).

TOEDIENEN VAN MEDICATIE LANGS DE VOEDINGSSONDE

Benodigheden

Was uw handen grondig met water en zeep en zet het nodige materiaal klaar:

- spuit van 20 ml of 50 ml
- glas vers drinkbaar kraantjeswater of flessenwater
- eventueel afsluitklemmen
- de toe te dienen geneesmiddelen:

Niet elk geneesmiddel mag geplet worden. Sommige tabletten worden volgens een bepaalde methode bereid waardoor het actieve bestanddeel langzaam vrijgegeven wordt in de darm. Vraag aan uw arts of in de apotheek of de medicatie geplet mag worden en of er eventueel andere mogelijkheden zijn. De medicatie wordt het best in vloeibare vorm toegediend. Geef slechts één medicijn per keer en los de geplette medicatie op in lauw water. Meng nooit sondevoeding met medicatie. En vergeet ook niet te spoelen, voor en na het toedienen van medicatie.

Werkwijze

- X Stop de sondevoeding. Draai de rolklem dicht of zet de pomp af.
- X Trek met de spuit 20ml of 50 ml water op uit het glas.
- X Zoek de bijspuitpoort op de leiding, klem af en draai de klem op de voedingssonde dicht (bij elke spuitwissel) en zet de spuit op de bijspuitpoort of op de sonde. Open de klemmen.
- X Spoel de sonde een eerste keer door. Dien vervolgens het eerste geneesmiddel toe.
- X Spoel de voedingssonde opnieuw door.
- X Dien zo nodig een volgend geneesmiddel toe en spoel de sonde opnieuw door.
- X Spoel de voedingssonde na elke volgende toediening van een geneesmiddel door.
- X Zet de klem op de voedingssonde dicht.
- X Ontkoppel de lege spuit van de bijspuitpoort.
- X Ontsmet het afsluitdopje op de sonde of neem een nieuw afsluitdopje en sluit de sonde of de bijspuitpoort af.
- X Verwijder de klem boven de bijspuitpoort en open de klem op de voedingssonde.
- X Start de sondevoeding opnieuw (door het openen van de rolklem of het opzetten van de voedingspomp).

ZORG EN ONDERHOUD VOOR UW MATERIAAL NA TOEDIENING

- X Haal de stamper uit de spuit bij elke spuit die u gebruikte, was de spuit en de stamper en spoel goed af. Leg beide delen op een pas gewassen keukenhanddoek en plooi de handdoek dicht. Bij warm

weer legt u best de keukenhanddoek met stamper en spuit in de koelkast tot het volgende gebruik. U kunt ook telkens een nieuwe spuit gebruiken.

- X Als u een **toedieningsleiding** gebruikte voor het toedienen van de sondevoeding, spoel deze dan door met warm water, laat de leiding volledig leeglopen, rol ze op, leg ze op een propere keukenhanddoek en plooi de handdoek dicht. Bij warm weer legt u de keukenhanddoek met de gespoelde toedieningsleiding in de koelkast tot het volgende gebruik. U kunt ook bij elk toedieningsmoment een nieuwe toedieningsleiding gebruiken. Als er nog **sondevoeding** overblijft, sluit dan het recipiënt af en zet het onmiddellijk in de koelkast of giet het weg. Haal de voeding 30 min tot 60 min voor het volgende voedingsmoment uit de koelkast. Hou er rekening mee dat deze sondevoeding slechts 24 uur bewaard mag worden in de koelkast.
- X Giet het **water** weg en reinig en droog het glas opnieuw tot het volgende toedieningsmoment.

HET AFBOWEN VAN UW SONDEVOEDING

Het afbouwen van sondevoeding gebeurt in principe op dezelfde manier als het opbouwen ervan: geleidelijk aan. Als u beter of opnieuw begint te eten, zal de sondevoeding geleidelijk aan afgebouwd worden. Per afbouwstap wordt 500 ml sondevoeding minder toegediend. Kreeg u 1500 ml sondevoeding per dag, dan zult u dus overstappen naar 1000 ml sondevoeding tijdens de nacht, later, en zo naar 500 ml per nacht en tenslotte zult u geen sondevoeding meer krijgen. Bespreek het afbouwen van sondevoeding altijd met uw arts of diëtist.

WAT DOEN BIJ PROBLEMEN?

ALGEMENE PROBLEMEN

Neem onmiddellijk contact met uw arts, (thuis)verpleegkundige of diëtiste als u last hebt van:

- X kriebelhoest of benauwdheid: stop onmiddellijk met de sondevoeding
- X meer dan één dag koorts, braken, diarree
- X duizeligheid, weinig plassen, donkere urine
- X verstopping (5 à 7 dagen geen ontlasting)
- X een uitgevallen voedingssonde (moet binnen 6 uur opnieuw geplaatst worden)

Neem contact met de arts of diëtist:

- X bij ongewenste gewichtstoename of gewichtsverlies
- X Wanneer u vragen hebt zoals:
 - De sondevoeding valt mij (te) zwaar of ik kan de sondevoeding niet goed verdragen. Kan ik andere sondevoeding nemen?
 - Ik moet bijvoorbeeld 1 500 ml sondevoeding nemen. Hoe verdeel ik dit best over mijn dag?

DE VOEDING LOOPT NIET IN

Mogelijke oorzaken

- De rolregelklem staat dicht.
- De leiding is dichtgedrukt of is geknikt.
- De voeding is dikker van consistentie.

Wat kunt u doen?

- Controleer de stand van de rolregelklem.
- Kijk of de leiding niet is afgekneld.
- Zet indien nodig de rolregelklem verder open.
- Controleer of de voeding hoog genoeg hangt (hoger dan de sonde).

Als het probleem aanhoudt, volg dan de richtlijnen bij 'verstopping van de sonde'.

VERSTOPPING VAN DE SONDE

Mogelijke oorzaken

- De sonde is onvoldoende gespoeld.
- Slecht verpulverde medicatie werd via voedingssonde toegediend.
- Er is een knik in de voedingssonde.
- Het doorspuiten van andere voeding (bijvoorbeeld fruitpap, soep) of vloeistoffen zoals frisdrank of bruisend water.

Wat kunt u doen?

- Probeer met een klein spuitje zo veel mogelijk voeding uit de sonde op te trekken.
- Klem de sonde af.
- Vul een spuit van minstens 20 ml volledig met lauwwarm water. Een spuit met een kleiner volume kan beschadiging aan de binnenkant van de sonde veroorzaken.
- Zet deze spuit op de sonde.
- Open de klem van de voedingssonde. Het water gaat (deels) spontaan in de sonde.

- Klem opnieuw de voedingssonde af en laat het water even inwerken.
- Probeer de voedingssonde na 30 minuten opnieuw te spoelen. Zuig aan en probeer door te spoelen en herhaal deze beweging verschillende keren.
- Spoel de sonde enkel door met niet-bruisend water. Als u andere producten gebruikt, kan dit de verstopping verergeren.

Indien geen van de bovenstaande maatregelen effect hebben, neemt u best contact op met het ziekenhuis

Preventie

- Spoel de sonde vaker door met minstens 20 ml water. Zeker voor en na het toedienen van medicatie en voor en na het afsluiten van de voeding als u een sonde heeft met een dunne diameter.
- Vraag naar alternatieven voor medicatie of maak ze voldoende fijn.
- Dien alleen sondevoeding of water toe, geen vloeibaar voedsel of andere dranken.

DIARREE

Mogelijke oorzaken

- Te snel toedienen van de sondevoeding.
- De temperatuur van de sondevoeding is niet juist (liefst kamertemperatuur).
- Het toedienen van bepaalde geneesmiddelen.
- Besmetting of infectie.

Wat kunt u doen?

- Raadpleeg uw arts.

Preventie

- Inloopsnelheid van de sondevoeding tijdelijk verlagen of porties sondevoeding tijdelijk verkleinen.
- Voeding toedienen op kamertemperatuur.

OBSTIPATIE

Mogelijke oorzaken

- Weinig lichaamsbeweging.
- Gebruik van bepaalde medicatie.
- Onvoldoende vochtinname.

Wat kunt u doen?

- Extra vocht innemen (na contact met uw arts).
- Geneesmiddelen (bijvoorbeeld Movicol®) bespreken met uw behandelende arts.
- Mogelijkheid tot bewegen nagaan in samenspraak met uw arts.
- Als u 5 tot 7 dagen geen stoelgang kon maken, raadpleeg dan uw (huis)arts.

BRAKEN

Mogelijke oorzaken

- Te snel toedienen van de sondevoeding.
- Houding van de patiënt tijdens het toedienen van de sondevoeding.
- Temperatuur van de sondevoeding is te koud of te warm.
- Trage maaglediging.
- Maagdarminfectie (gastro-enteritis).

Wat kunt u doen?

Bij misselijkheid

- Inloopsnelheid van de sondevoeding tijdelijk een beetje verlagen of porties sondevoeding tijdelijk verkleinen.
- Voeding toedienen op kamertemperatuur.

Bij braken

- Raadpleeg uw arts.

SPECIFIEKE PROBLEMEN DIE KUNNEN VOORKOMEN BIJ EEN VOEDINGSSONDE IN DE BUIK

LEKKEN TER HOOGTE VAN HET INSTEERPUNT

Mogelijke oorzaken

- Te veel speling ter hoogte van de fixatie.
- Te snel toedienen van sondevoeding.
- Onvoldoende maaglediging.
- Infectie ter hoogte van het insteekpunt van de sonde.

Wat kunt u doen?

Preventie

- Het buitenste plaatje van de sonde voldoende aanspannen tegen de huid (er moet een muntstuk tussen de huid en het buitenste plaatje kunnen).

Bij lekkage

- Raadpleeg uw arts of de dienst endoscopie bij blijvende problemen.

DE SONDE VALT UIT

De sonde moet onmiddellijk herplaatst worden.

- X** Kom hiervoor naar de spoedgevallendienst onmiddellijk na het uitvallen van de sonde die minder dan 14 dagen geplaatst is.
- X** Laat bij een sonde die reeds langer dan 14 dagen zit, de thuisverpleegkundige of huisarts of iemand van uw familie de gebruikte sonde spoelen onder warm stromend water en herplaatsen als u geen nieuwe sonde bij de hand heeft. Kom daarna onmiddellijk naar de spoedgevallendienst.
- X** Als de chirurgisch aangelegde jejunostomiesondes of de endoscopische (verlengde) jejunostomie uitvalt, moet u altijd contact opnemen met het ziekenhuis. Plaats deze sonde niet opnieuw en kom onmiddellijk naar de dienst spoedgevallen om de sonde heelkundig te laten herplaatsen.

UW PERSOONLIJKE VOEDINGSSHEMA

TYPE VOEDINGSSONDE:

.....

SONDEVOEDING:

Soort en hoeveelheid sondevoeding:

..... = kcal per dag

OPBOUWSCHEMA INDIEN NODIG:

TOEDIENINGSSHEMA:

TOEDIENINGSWIJZE:

zwaartekracht

type trousse:

voedingspomp

type trousse: aan ml/u

Naast de sondevoeding mag u, op advies van uw arts - diëtiste, niets eten of drinken, of alleen heldere vloeibare dranken, alleen vloeibare voeding of alleen gemalen voeding, of eten en drinken wat u kunt verdragen.

BESTELLEN VAN MATERIAAL EN SONDEVOEDING

Wanneer bij u sondevoeding moet opgestart worden, zal de diëtist een bestelling plaatsen bij de dienst voor voedingsthuishouding. Deze dienst zal met u en met uw thuisverpleegkundige contact opnemen en een afspraak vastleggen voor de praktische informatie rond het opstarten en toedienen van sondevoeding thuis. Wanneer de dienst bij u thuis komt, heeft ze de bestelde hoeveelheid sondevoeding, trouses, spuiten en een staander mee.

U kunt ook alle benodigdheden zelf aankopen via de apotheek. Daar krijgt u een praktische uitleg. Aankopen via de apotheek zijn wel vaak duurder dan via de dienst voor voedingsthuishouding.

KOSTPRIJS VAN SONDEVOEDING, TOEDIENINGSMATERIAAL EN INFUUSSTAANDERS

- ✗ Er is een gedeeltelijke terugbetaling voor sondevoeding voorzien. Uw behandelende arts zal nagaan of u hiervoor in aanmerking komt. Hij vult dan een aanvraagformulier in, dat u onmiddellijk aan uw ziekenfonds moet bezorgen. Na goedkeuring van dit formulier worden uw facturen gedeeltelijk terugbetaald. Het aanvraagformulier moet jaarlijks hernieuwd worden.

- X Voor het huren of aankopen van infuusstaanders kunt u contact opnemen met een verpleegkundige van de afdeling of via de dienst sociaal werk. U kunt een infuusstaander huren via de voedingsfirma of via uw ziekenfonds (lage maandelijkse huurprijs). U kunt de infuusstaanders ook aankopen via uw ziekenfonds. Soms zijn er nog extra tegemoetkomingen mogelijk via een bijkomende ziekte- of hospitalisatieverzekering.

- X Bij een voedingsfirma krijgt u elke maand de nodige facturen die u aan uw ziekenfonds moet bezorgen voor terugbetaling. Als u uw sondevoeding bij de apotheek koopt, moet u de factuur telkens zelf aan uw apotheker vragen.

De terugbetaling bedraagt voor

- polymere sondevoeding: 4,10 euro per dag
- semi-elementaire sondevoeding: 15 euro per dag
- materiaal (zonder pomp) (exclusief sonde voor stomie en gastric button): 0,71 euro per dag
- materiaal (met pomp) (exclusief sonde voor stomie en gastric button): 1,15 euro per dag
- gebruik van een pomp: 0,41 euro per dag

- X De thuisverpleegkundige kan gecontacteerd worden via de verpleegkundige van de afdeling of via de sociaal werkster van de afdeling. Uw persoonlijk aandeel voor een bezoek van een thuisverpleegkundige is beperkt als u aangesloten bent bij een ziekenfonds.

BIJ WIE KUNT U TERECHT MET VRAGEN?

Arts:

Thuisverpleegkundige:

Diëtist:

Verpleegafdeling, eenheid:

Voedingsthuiszorgdienst:

© augustus 2016 UZ Leuven

Overname van deze tekst en illustraties is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze tekst werd opgesteld door de medewerkers van de dienst klinische voeding in nauwe samenwerking met hoofdverpleegkundigen, de nutriëntieverpleegkundige en de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/700130.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever
UZ Leuven
Herestraat 49
3000 Leuven
tel. 016 33 22 11
www.uzleuven.be

Als patiënt
kunt u uw afspraken,
facturen en persoonlijke
gegevens ook online
raadplegen via **mynexuz**.
Surf naar www.mynexuz.be
voor meer informatie.

